

Dočítate sa v čísle
alebo na www.ozkovo.sk:

- V žilinskej KII štrajk nebude – str. 1 až 2
- V FM Slovenská sa dohodli – str. 2
- Z Regionálnych rád predsedov – str. 3

V U.S.STEELE VYŠŠIE PLATY

Zhruba 10 000 zamestnancov košického U.S. Steelu si od 1. apríla na výplate prilepší. V polovici marca podpísali v našom najväčšom hutníckom závode zástupcovia zamestnancov so zamestnávateľom Dodatok č.2 k platnej kolektívnej zmluve, ktorý nadobúda účinnosť od 1. januára 2017 a dohodnuté mzdové úpravy pre zamestnancov vstupujú do platnosti od 1. apríla tohto roku a trvať by mali do 31. marca 2020.

NAJVYŠŠIE ZVÝŠENIE V ÉRE U.S.STEELU

Kolektívne vyjednávania trvali takmer pol roka a zamestnancom majú priniesť mesačné prilepšenie si v priemere o 35 eur. Tarifné mzdy tak majú stúpnuť o 3,1 percenta. Od apríla sa mení aj variabilná mzdová platba, ktorá bude 8,5 percent. Tá závisí od priemerného mesačného konsolidovaného zisku košickej firmy. Kým vlni bol priemerný plat zamestnancov v hutníckej fabrike 1 570 eur, teraz presiahne hranicu 1 600 eur a od apríla by sa mal pohybovať vo výške 1 650 eur.

„O dodatku sme začali diskutovať 13. októbra 2016, keď sme ho predložili strane zamestnávateľa. Zamestnancom sa mzda upravuje každoročne v rôznych formách. Keďže sme vlni pre zlé finančné situácie na začiatku roka neupravovali tarifné, čiže základné mzdy, tento rok sme pristúpili po dohode k výraznejšiemu zvýšeniu,“ informoval Mikuláš HINTOŠ, predseda Rady odborov OZ KOVO U.S.Steel Košice. Poznamenal, že od vstupu U.S.Steel-u do košických železiarní je toto zvýšenie tarifných miezd najvyššie. Odborári však mali ešte väčšie očakávania, keďže ekonomické výsledky firmy sa od 2. štvrtroku 2016 sa zlepšili.

„Zvýši sa rovnako aj osobné hodnotenie zamestnancov za individuálny výkon, príplatok za viacmennosť a variabilná mzdová platba, ktorá sa vypláca rovnako každému zamestnancovi mesačne z čistého konsolidovaného zisku,“ vymenúva M. HINTOŠ. V posledných mesiacoch sa variabilná mzda zamest-

(Pokračovanie na 2. str.)

„Ak chcete vyskúšať charakter človeka, dajte mu moc.“

bývalý americký prezident Abraham LINCOLN

V KII ŠTRAJK NEBUDE, DOHODLI SA!

V žilinskej automobilke KIA MOTORS SLOVAKIA sa štrajkovať nebude. Po náročnom, nedeľňajšom štvorhodinovom rokovaní dospeli v pondelok nadranom (27.3.) zástupcovia zamestnancov na čele s predsedom OZ KOVO, Emilom MACHYNOM, so zástupcami zamestnávateľa k dohode a podpisu mzdového Dodatku č. 3 k podnikovej Kolektívnej zmluve, platnej na roky 2015 až 2019.

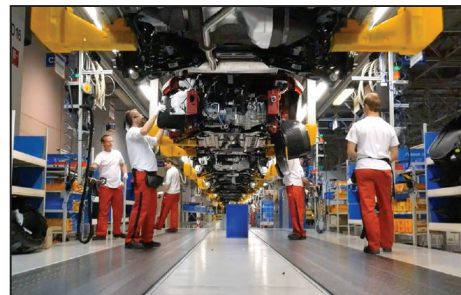
Potvrdil to predseda Výboru Základnej organizácie OZ KOVO KIA Žilina, Miroslav CHLÁDEK: „V porovnaní s našim deklarovaným cieľom (navýšiť tarifné mzdy výrobných zamestnancov o 10%) dohodnuté navýšenie o 75 eur predstavuje u zamestnancov v najnižšej tarifnej triede 1A navýšenie o 11,05% a pre približne 1300 zamestnancov v triede 1D čiastka 75 eur predstavuje navýšenie o 8,8%. Dosaiahnuté navýšenie základných miezd predstavuje pre zamestnancov rast, zodpovedajúci posunu zamestnancov v tarifnej tabuľke smerom hore.“

Ďalšie navýšenie základných miezd bude pre zamestnancov, pracujúcich v nočných pracovných zmenách, zabezpečené zvýšením príplatku za prácu v noci o 0,36 eur/hod. Miroslav CHLÁDEK doplnil: „Priemerný mesačný dopad na mzdy zamestnancov v prvej úrovni tarifnej tabuľky tak bude celkovo o viac ako 115 eur. Všetky ostatné zložky mzdy, vráta-

ne príplatkov a motivačného či produkčného bonusu, zostávajú naďalej v platnosti.“

Dodajme, že tomuto pozitívnemu výsledku predchádzalo niekoľkomesačné kolektívne vyjednanie, ktorého ostatné kolo sa začiatkom marca uskutočnilo za účasti sprostredkovateľky, nominovanej Ministerstvom práce, sociálnych

(Pokračovanie na 2. str.)

V TRNAVSKEJ AUTOMOBILKE SI PRILEPŠIA O 6,3 %

Mzdy zamestnancov v trnavskej automobilke PSA Peugeot Citroën stúpnu o 6,3 percenta. Pôvodne zástupcovia odborov zo Základnej organizácie (ZO) OZ KOVO PCAS Trnava spomínali dvojciferný – 10 percentný nárast tarifných plátov. Nakoniec sa - aj vzhľadom na zmeny vo flexikonte - dohodli na kompromise. Uzavreli tak päť mesačné kolektívne vyjednanie podnikovej kolektívnej zmluvy.

OCENIA LOJALITU ZAMESTNANCOV

Automobilka sa so zástupcami odborov dohodla, že v roku 2017 ocení lojalitu zamestnancov. Tým, ktorí odpracovali viac ako 10 rokov, od februára zvýši mesačnú mzdu o pevnú čiastku 53 eur. Verní zamestnanci automobilky si tak môžu, po zohľadnení nových pravidiel flexibility, mesačne prilepšiť celkovo o 94 eur. V prípade zamestnancov, ktorí odpracovali osem až 10 rokov, sa pevná mesačná čiastka zvyšuje o 43 eur. Ostatným a novonastupujúcim sa pevná čiastka zvýši o 33 eur.

Zvýhodňovať zamestnancov s dlhším obdobím pracovného úväzku by mal aj vylepšený sociálny program. Zároveň - v prípade splnenia výrobných plánov - bude zamestnancom v roku 2018 a 2019 vyplatený podiel na zisku do sumy 480 eur. „Priemerná mesačná mzda v automobilke dosiahla v roku 2016 úroveň 1395 eur brutto - s prémieami a príplatkami. V tomto roku by to malo byť 1438 eur. Priemerná mesačná mzda výrobného operátora dosiahla 1 007 eur,“ priblížil hovorca PSA Groupe Slovakia, Peter ŠVEC.

Zástupcovia odborov zo Základnej organizácie OZ KOVO PCAS Trnava a väčšina zamestnancov však s týmto tvrdením automobilky nesúhlasia. Podľa nich výrobný pracovník dostane mesačne v čistom okolo 650 eur, pričom ich práca sa neustále optimalizáciou a šetrením nákladov stala veľmi náročnou. Aj preto vnímali pomer pracovných podmienok a mzdy za takýchto okolností za neadekvátny.

(Pokračovanie na 2. str.)

V U.S.STEELE VYŠŠIE PLATY

(Dokončenie z 1. str.)

nancov pohybovala od 122,65 po 128,39 eura mesačne.

„Kolektívne vyjednávanie je však aj o tom, že sa počiatočné očakávania nenaplnia žiadnej zo strán. Zmluvu ratifikovalo všetkých jedenásť základných organizácií v podniku. Je to dôkaz, že pre tento rok bola pre nás táto dohoda prijateľná, sme s ňou spokojní a v podobnej dynamike rastu bude potrebné pri dobrých hospodárskych výsledkoch pokračovať aj v nasledujúcom období,“ dodal odborársky predák M.HINTOŠ, ktorý po vyše 45-ich rokoch práce vo fabrike a dvoch funkčných obdobiach na čele košických odborov odchádza v apríli tohto roku do dôchodku.

SPOKOJNOSŤ AJ NA DRUHEJ STRANE

Spokojný s podpisom dodatku je aj prezident spoločnosti Scott BUCKISO. „Som rád, že sa nám podarilo dospieť k výsledku, ktorý je vzájomne akceptovateľný. Sú to dobré správy pre zamestnancov. Ďakujem zainteresovaným z oboch strán vyjednávaciu stola, že sme došli k zmysluplnej dohode,“ vyjadril sa podnikové noviny Ocel východu. V podobnom duchu reagoval aj viceprezident pre ľudské zdroje a hlavný vyjednávač za zamestnávateľa, Martin PITORÁK. „Firma sa darí lepšie, preto to, čo sme dohodli, je férové,“ konštatoval a poznamenal, že v Kolektívnej zmluve je dohodnuté, že o mzdách sa bude vyjednávať každoročne.

V NEPRETRŽITOM REŽIME 100 EUR

Myslelo sa aj na zvýhodnenie za prácu v pracovných režimoch. V nepretržitom, ktorý zahŕňa ranné, odpoludňajšie a nočné zmeny, alebo ranné a nočné 12-hodinové zmeny, bude zvýhodnenie 100 eur mesačne. V ďalších prípadoch sú sumy stanovené na 70 a 55 eur. Príplatky budú aj za prácu v noci vo výške 50 centov na hodinu, v prípade práce cez víkend 53 centov.

Dodatok rieši aj prácu v sťažených podmienkach, kde bude mesačná odmena 44,81 alebo 77,18 eura, podľa stupňa obtiažnosti. Zamestnanec v pohotovosti mimo pracoviska za každú hodinu dostane 50 centov. Ešte 30 eur môžu dostať ľudia z niektorých vybraných profesií a ďalších 25 eur za prácu s tekutým kovem.

Ráta sa aj s príspevkom pre 80 zamestnancov na liečebnú rehabilitáciu, zameranú na poruchy pohybového aparátu. Firma poskytne vo sociálneho fondu pre zamestnancov poukážky vo výške 84 eur na relax a regeneráciu. af

Opustil nás MARTIN SPIŠÁK

V piatok, 17. marca, sme sa naposledy rozlúčili so skvelým človekom, priateľom, dlhoročným kolegom, funkcionárom a predsedom Základnej organizácie OZ KOVO ZVL

Dolný Kubín (dnes ZO OZ KOVO PRIMA Dolný Kubín), Martinom SPIŠÁKOM.

Opustil nás náhle, vo veku 77 rokov. Česť jeho pamiatke....

Najbližšie číslo PRIORÍT
vyjde 28. 4. 2017

V KII ŠTRAJK NEBUDE, DOHODLI SA!

(Dokončenie z 1. str.)

vecí a rodiny SR. Zástupcovia zamestnancov zo Základnej organizácie OZ KOVO KIA Žilina sa však s jej kompromisným návrhom - nárast tarifných miezd pre výrobných zamestnancov o 5,5 percenta a 3,5 percenta navyše pre administratívnych pracovníkov - nestotožnili a následne rozhodli o vyhlásení štrajkovej pohotovosti (20.marca 2017). Zároveň spustili hlasovanie zamestnancov o vstupe do ostrého štrajku. Víkendovým rokovanim a nakoniec aj dohodou o podobe mzdového Dodatku č.3 k platnej kolektívnej zmluve však úvahy o vyhlásení ostrého štrajku padli.

Pripomeňme, že v žilinskom automobilovom

závoде pracuje cca 3 600 kmeňových zamestnancov, pričom vlni ich priemerná mzda - vrátane všetkých príplatkov a bonusov – dosahovala 1 354 eur.

Ako na záver poznamenal šéf odborárov zo Základnej organizácie OZ KOVO KIA Žilina, Miroslav CHLÁDEK: „Tento výsledok, ako aj cestu, akou sme sa k nemu dopracovali, vnímajú naše odbory ako prvý krok k tomu, aby sme zmenili prístup zamestnávateľa k zamestnancom a k ich odmeňovaniu.“

Budeme im pri naplňaní tohto predsavzatia držať palce!

af

V TRNAVSKÉJ AUTOMOBILKE SI PRILEPŠIA O 6,3 %

(Dokončenie z 1. str.)

KOMPROMIS NA OBOCH STRANÁCH

Zároveň priblížili priebeh kolektívneho vyjednávaní, ktoré začalo už v septembri minulého roka a v novembri ho – na žiadosť zamestnávateľa v súvislosti s náročným zavádzaním štvrtej zmeny - museli prerušiť. K rokovaciemu stolu sa vrátili začiatkom februára, pričom 14. februára vyhlásili spor v kolektívnom vyjednávaní. Boli však prístupní hľadať kompromisy a nakoniec sa začiatkom marca dohodli.

„Je pravda, že finančné navýšenie nie je v takej výške, ako sme si predstavovali, ale zase v oblasti flexibility sme urobili zásadnú zmenu. Doteraz sme už niekoľko rokov fungovali v režime takzvaného Konta pracovného času. Počas jeho trvania, keď zamestnanci z nejakého dôvodu nepracovali, či už pre nedostatok súčiastok, alebo bol pokles objednávok, tak zamestnanci síce mali zaplatenú základnú mzdu, avšak tieto hodiny sa im premietli ako dlh v konte, ktorý potom v rámci pracovných sobôt museli odpracovať. Za tieto soboty už nemali potom platenú základnú mzdu,“ popísal situáciu František GAJDOŠ, podpredseda Výboru ZO OZ KOVO PCAS Trnava. Pre zamestnancov to bolo demotivujúce, ich výplata bola približne rovnaká, či pracovali štyri alebo šesť dní v týždni. „Hlavné, ak za posledné dva roky tu bola potreba pracovať nad rámec úväzku, čiže sa vracali dlhy z dávneho obdobia a ľudia pracovali takmer každú sobotu,“ podčiarkol F. GAJDOŠ.

UŽ LEN V SOBOTU RÁNO

Aktuálne sa dohodli na tom, že zamestnanci môžu pracovať maximálne v sobotu ráno. A tieto hodiny sa vyúčtujú a zaplatia aj s príplatkom hneď v tom mesiaci, kedy vznikli. Ďalej, mínusové hodiny môžu vzniknúť iba z dôvodu prípadných investičných prerábek a aj tie sa vyúčtujú na konci aktuálneho mesiaca. „Zamestnanec ich bude mať zaplatené základnou mzdou, podobne ako keby pracoval,“ doplnil podpredseda GAJDOŠ.

UPREDNOSTŇOVANÍ CUDZINCI?

Viacere zdroje z trnavskej automobilky pri tom potvrdili, že súčasná situácia v podniku nie je práve ideálna. Viacerech zaráža fakt, že robotníkov zo Srbska prijímajú hneď za kmeňových zamestnancov. Pre pracovné povolenie.

„Slováci musia ísť cez externé agentúry. Byť kmeňovým zamestnancom má viacero výhod a benefitov. Stali sa pritom prípady, kedy cudzincom prešli aj porušenia pracovnej disciplíny či absencia,“ povedal nemenovaný zamestnanec. Ďalší zamestnanec z vedúcej pozície povedal, že PSA nemá v regióne dobré meno, preto tu ľudia nechcu pracovať.

„Máme trochu hlavu v smútku, že sa začal novodobý fenomén. Zamestnávateľ medializuje, že mu chýba kvalifikovaná pracovná sila, avšak začal privádzať často úplne nekvalifikovaných, ale predovšetkým lacných zamestnancov z krajín ako Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko a aktuálne aj zo Srbska, uvažuje sa aj nad Ukrajinou. PSA dostalo výnimku na zamestnávanie zatiaľ 500 ľudí mimo Európskej únie. To nám veľmi sťažuje situáciu pri vyjednávaní, keďže zamestnávateľ nie je nútený razantnejšie dvíhať mzdy,“ poznamenal podpredseda miestnych odborov, František GAJDOŠ s tým, že na Slovensku máme dosť šikovných ľudí bez práce. Rozhodujúca je však cena, ktorú za ňu zamestnávateľ ponúkajú. Tento fenomén však nie je ojedinelý. Podobné skúsenosti majú zamestnanci z viacerých slovenských firiem, prevažne z okolia Trnavy.

Trnavská automobilka v súčasnosti zamestnáva vyše 4 tisíc zamestnancov. Od januára začala v automobilke fungovať štvrtá vikendová zmena. Z celkovo osemsto nových pracovných miest sa firme podarilo obsadiť väčšinu, ostalo im ešte asi päťdesiat voľných pracovných pozícií.

Vlni vyrobil PSA Groupe Slovakia rekordný počet automobilov – viac ako 315 tisíc vozidiel - a tento rok má produkcia opäť rásť.

af

priority

mesačník OZ KOVO, vydáva OZ KOVO v OZK SERVICE, spol. s r.o. Redakcia: ČSA 25, 974 01 Baňská Bystrica. Tel.: 0911 394 318, e-mail: fakova@ozkovo.sk. Redakčná rada: Mgr. Bc. Pavel KÚŠ, predseda, členovia: Ing. Daniela LENGYELOVÁ, Irena ŠKROVINOVÁ, Jozef BURIAN, JUDr. Martin VAVRO, Ing. Ján ŠLAUKA, Ing. Michal KUKOLÍK. Zodpovedná redaktorka Mgr. Anita FÁKOVÁ. Grafická úprava a tlač: Tlačiareň D&M, Slovenská Ľupča. ISSN: 1338-3051. Neobjednané rukopisy a fotografie redakcia nevracia. Priority nájdete aj na www.ozkovo.sk

Z ODBORÁRSKEJ KUCHYNE

V FM SLOVENSKÁ PODPÍSAJI KOLEKTÍVNU ZMLUVU

V sereďskej spoločnosti FM Slovenská, orientujúcej sa na logistické služby, skladovanie a balenie, sa v závere februára tohto roku podarilo zástupcom zamestnancov uzavrieť so zamestnávateľom novú kolektívnu zmluvu, platnú na roky 2017 až 2019.

Stalo sa tak po náročnom kolektívnom vyjednávaní, ktoré začalo 8. novembra 2016 a v závere toho istého mesiaca vygradovalo až k podpornému-protestnému zhromaždeniu stovky zamestnancov pred Mestským úradom v Sereďi (písali sme o tom v novembrových Prioritách).

Nová kolektívna zmluva nadobúda platnosť 1. apríla tohto roku a pokrýva 369 kmeňových zamestnancov podniku. Nezastrešuje však cca 200 agentúrnych zamestnancov, z ktorých je takmer 90% Srbov, pracujúcich v podniku pri nízkych mzdách a vysokej fyzickej záťaž. Ich pracovné podmienky však osobitne rieši agentúra dočasného zamestnávania, ktorá rovnako zmluvňuje aj zvyšných - cca 10% - slovenských brigádnikov.

Ako potvrdila predsedníčka Základnej organizácie OZ KOVO FM Slovenská, Elena RAJNINCOVÁ: „Po nekonštruktívnom minuloročnom rokovaní s pánom J. Borgia, ktorý bol zamestnávateľom poverený viesť v jeho mene kolektívne vyjednávanie, sa do rokovania zapojil jeden z francúzskych konateľov spoločnosti, ktorý osobne pricestoval a stretol sa so zástupcami zamestnancov. Konečne sme sa pohli ďalej a po ďalších dvoch kolách vyjednávaní sa zrodila nová kolektívna zmluva.“ A dopĺňa: „Najviac sa navýšenie tarifných miezd premietne do výrobných profesií, kde stúpne v priemere o 99

eur mesačne, čo je cca o 19%. V nevýrobnej sfére to bude prilepšenie v priemere o 55 eur mesačne, t.j. zhruba o 8%. Navýšenie tarifnej mzdy má zároveň za následok aj vyšší nočný príplatok, zvýši výpočet dovolenkového príemeru a ľudia viac zarobia pri nadčasovej práci alebo aj v prevádzke pri nerovnomernom pracovnom čase, kde sa okrem kumulovaných mzdových zvýhodnení dohodol príplatok 0,75€ za každú hodinu práce v režime nepretržitej prevádzky.“

Aj keď je nárast tarifných miezd diferencovaný, predstavuje v tomto podniku najvyšší mzdový nárast za 11 rokov existencie spoločnosti. Tým skôr, že pribudli aj viaceré bonusy, ako napr. deň pracovného voľna navyše pre zamestnancov, pracujúcich v závode viac ako 5 rokov, či kariérny posun z pozície juniora na seniora už po roku práce v spoločnosti, kariérny posun z operátora na lineleadra u určitého počtu kmeňových zamestnancov, ale tiež bezplatná autobusová doprava pre zamestnancov z Galanty a Hlohovca, pričom ostatné trate prepláca zamestnávateľ zamestnancom dohodnutou sumou - v zmysle platnej kolektívnej zmluvy atď.

Nová kolektívna zmluva začne platiť od 1. apríla tohto roku, pôvodná kolektívna zmluva je účinná do 31. marca 2017.

Ako na záver dodáva odborová predáčka, Elena RAJNINCOVÁ: „Vzhľadom na všetky problémy, prietahy a stagnovanie kolektívneho vyjednávaní považujem jeho výsledok za veľmi pozitívny. Išli sme do vyjednávaní s vysokými ambíciami, ale hneď po 1.kole sme ostali zhrození z prístupu zástupcu zamestnávateľa a v presvedčení, že budeme musieť siahnúť až k nátlakovým akciám. Opäť sa však potvrdilo, že v jednote je sila a spoločný boj a súdržnosť dokážu veľa. Chcem sa poďakovať vedúcemu Metodického pracoviska OZ KOVO v Bratislave, JUDr. Martinovi VAVROVI za jeho aktívnu pomoc a spoluprácu pri kolektívnom vyjednávaní, členovi predsedníctva Rady OZ KOVO, Jaroslavi KOPANOCVI, za podporu a najmä všetkým svojim kolegom a spolupracovníkom za ich súdržnosť, odhodlanie, podporu a výdrž. Zvládli sme to spoločne!“ af

Z RADY OZ KOVO

V Žiline sa vo štvrtok, 23. marca, konalo predzjazdové zasadnutie Rady Odborového zväzu OZ KOVO. Okrem aktuálnych informácií z rokovaní Konfederácie odborových zväzov (KOZ SR) či Hospodárskej a sociálnej rady SR (tripartity) sa prítomní venovali najmä prerokovaniu dokumentov a rozpočtu k VII. zjazdu OZ KOVO, ktorý sa bude konať v dňoch 12. až 13. mája tohto roku v Žiline. Delegátom májového zjazdu tak odporučili schváliť Stanovu OZ KOVO, volebný rokovací poriadok, návrh programu i rozpočet, viažúci sa k tejto udalosti.

Následne členovia Rady OZ KOVO vyhodnotili program OZ KOVO na roky 2013 – 2017 a tiež uznesenie z predchádzajúceho, VI. zjazdu OZ KOVO. V rámci bodu Rôzne sa prítomní dohodli na spoločnom pochode kovákov na podporu domácej zamestnanosti a zrovnoprávnenie pracovných podmienok pri zamestnávaní cudzincov. Pochod OZ KOVO naplánovali na 28. apríla, so začiatkom o 13.30 hod. v Bratislave. Členovia Rady zároveň schválili príspevok na čiastočnú úhradu škody pri postihnutí živelnou udalosťou pre nášho kolegu z východného Slovenska, ktorému vyhorel dom. Rovnako odsúhlasili finančný príspevok pre Základnú organizáciu OZ KOVO Podpolianske strojárne v súvislosti s ich nákladmi pri organizovaní januárového štrajku v PPS Group, a.s. Detva. Odsúhlasili aj účasť svojich zástupcov na prvomájových oslavách, organizovaných Konfederáciou odborových zväzov v Budatínskom zámku pri Žiline. Prítomní na marcovom zasadnutí privítali aj nových členov Rady OZ KOVO, ktorými sú Michal UHORSKAI z OFZ Istebné, Branislav CHMÚRNÝ z Volkswagen Slovakia a Vladimír KORENKO z Tatramatu Poprad. Predstavil sa aj nový vedúci Metodického pracoviska OZ KOVO Banská Bystrica, Ing. Michal KUKOLÍK. Na záver zablahoželali dvom šarmantným kolegyniam – členkám Revíznej komisie OZ KOVO- k ich narodeninám, a to Ing. Angele BUDINSKEJ a Ing. Ľubke BACKOVEJ. Blahoželáme aj my. af

V regiónoch sa predstavili kandidáti na vedenie zväzu

V priebehu marca sa vo viacerých regiónoch Slovenska uskutočnili zasadnutia Regionálnych rád predsedov Odborového zväzu (OZ) KOVO. V pondelok, 13. marca, to bolo v Žiline, 14. marca sa zástupcovia regiónov z Košíc a Prešova stretli vo východoslovenskej metropole, 16. marca zasadali predsedovia Základných organizácií OZ KOVO v Banskej Bystrici a nakoniec, 20. marca, sa v Piešťanoch zišli kováci z regiónov Trenčín, Trnava, Nitra a Bratislava.

Spoločným menovateľom týchto stretnutí boli - okrem aktuálnych informácií z rokovaní Konfederácie odborových zväzov (KOZ) SR, Hospodárskej a sociálnej rady (tripartity), predsedníctva OZ KOVO a kolektívneho vyjednávaní odvetvových kolektívnych zmlúv - aj aktuálne problémy niektorých účastníkov, súvisiace s problematickým podnikovým kolektívnym vyjednávaním, prílevom lacnej pracovnej sily zo zahraničia na úkor miezd a zamestnanosti domácich ľudí, rastúcim populizmom a xenofóbnymi prejavmi vo verejnom a politickom živote, až po konkrétnu pripomienku presadiť, aby sa našiel legislatívny spôsob, ako obzburáť administra-

tívnu záťaž pri odhlasovaní a následnom prihlasovaní zamestnancov do zdravotnej poisťovne počas trvania ostrého štrajku. Dominantnú časť programu všetkých týchto stretnutí však tvorilo predstavovanie sa kandidátov, ktorí budú na májom - VII. zjazde OZ KOVO volení do funkcie predsedu a podpredsedu zväzu. Na najvyššiu zväzovú funkciu kandiduje - okrem súčasného predsedu, Emila MACHYNU - aj člen Rady OZ KOVO a predseda Výboru ZO OZ KOVO pri SEZ Krompachy, Ján GABONAY. O funkciu podpredsedníčky sa bude opätovne uchádzať jej aktuálna reprezentantka, Monika BENEDEKOVÁ. Rozhodnutie tak budú mať vo svojich rukách de-

legátom májového zjazdu, ktorí v tajnom hlasovaní rozhodnú, ako bude vyzeráť kovácke vedenie v najbližších štyroch rokoch. af

KAMPAŇ ZA VYŠŠIE MZDY

AKTUÁLNE Z VYJEDNÁVANIA KZVS

Tlak na zvyšovanie miezd v kolektívnom vyjednávaní prináša svoje ovocie na podnikovej úrovni. V odvetvovom vyjednávaní však za posledné týždne tiež došlo k posunu.

V odvetví strojárskoho priemyslu sa ešte pred konaním pred sprostredkovateľom sociálni partneri, OZ KOVO a Zväz strojárskoho priemyslu SR dohodli na priemernom raste taríf o 4,5%. Dodatok bol podpísaný a je účinný od 1. apríla 2017.

Pred podpisom je aj kolektívna zmluva vyššieho stupňa (KZVS) v odvetví sklárskoho priemyslu, kde sa podarilo dohodnúť, aby mzdová časť v podobe tarifných miezd bola súčasťou KZVS a zmluvné strany sa dohodli aj na ich výške.

V odvetví hutníckeho priemyslu bol dňa 30. januára 2017 podpísaný dodatok ku kolektívnej zmluve vyššieho stupňa v odvetví hutníckeho priemyslu, ktorým sa zvyšujú tarifné mzdy, dohodnuté v KZVS, v priemere o 4,5% s účinnosťou od 1. januára 2017.

Kolektívna zmluva zamestnancov hasičského a záchranného zboru, podpísaná 22. decembra 2017, garantuje navýšenie miezd v roku 2017 o 4% a k tomu 2% priznaných funkčných platov od 1. septembra 2017. Okrem toho došlo k rozdeleniu zmien a pracovnej pohotovosti, niektorým úpravám plnení so sociálneho fondu, navýšeniu hodnoty stravného lístka pre zamestnancov.

PREDSTAVUJEME NOVÉ TVÁRE

Vážení čitatelia, v tejto rubrike budeme každý mesiac predstavovať nové tváre predsedov základných organizácií, funkcionárov či zaujímavých ľudí, prezentujúcich sa pod hlavičkou OZ KOVO.

Dnes vám prinášame vizitku nového vedúceho Metodického pracoviska OZ KOVO v Banskej Bystrici, Ing. Michala KUKOLÍKA.

Zo súkromia: Narodil som sa v Banskej Bystrici, ale vyrastal som v Trebušovciach (okres Veľký Krtíš). Hoci momentálne žijem v meste pod Úrpinom - v Banskej Bystrici - od apríla sa sťahujem do Žiliny, kde budem tak isto pôsobiť. Milujem prírodu, turistiku a rád lyžujem.

Vysokoškolské vzdelanie som absolvoval na Žilinskej univerzite, na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, odbor ekonomika a manažment podniku. Po skončení školy som sa zamestnal na Inšpektoráte práce v Bratislave, kde som pôsobil 2,5 roka na oddelení pracovnoprávných vzťahov, ako aj na útvare kontroly dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. V roku 2016 som sa presunul na oddelenie pracovnoprávných vzťahov Inšpektorátu práce Banská Bystrica.

Prečo odbory: Pracovná ponuka na mieste vedúceho Metodického pracoviska Odborového zväzu KOVO ma zaujala, nakoľko som presvedčený, že svoje doterajšie znalosti a skúsenosti z predchádzajúceho pôsobenia budem môcť naplno využiť, a to priamo v prospech zamestnancov. Zároveň sa budem snažiť efektívne pomáhať v riešení ich pracovnoprávných problémov.

V odvetví elektrotechnického priemyslu prišli zamestnávateľa s návrhom na 5,3% priemerný rast taríf, avšak v 1. tarifnom stupni ich návrh zostáva pod úrovňou minimálnej mzdy, k dohode preto zatiaľ nedošlo.

V odvetví autobusovej dopravy je situácia komplikovaná, pretože ani po 2. kole pred sprostredkovateľom nedošlo k dohode o raste miezd. Návrh sprostredkovateľky, ktorým navrhla zvýšenie tarifných miezd o 6% v roku 2017 aj 2018 a zvýšenie priemerných miezd o 3% a o ďalšie 2% v prípade splnenia hospodárskeho plánu v roku 2017 a aj v roku 2018, zamestnávateľa neakceptovali. Ani ďalší návrh OZ KOVO na rast priemerných miezd o 4% plus 2% v roku 2017 a 4% plus 1% v roku 2018 nebol zo strany ZAD akceptovaný. Ostatný protinávrh ZAD na 3% plus 1% nárast priemerných miezd v roku 2017 aj v roku 2018, nie je pre OZ KOVO dostatočný, a teda ani akceptovateľný, preto k podpisu dodatku ku KZVS nedošlo.

Kolektívne vyjednávanie v odvetví bytového hospodárstva zatiaľ nebolo ukončené. Dňa 22. februára 2017 sa uskutočnilo stretnutie zástupcov OZ KOVO s predstaviteľmi Združenia bytového hospodárstva (ZBH), na ktorom boli prezentované názory oboch strán na obsah KZVS. Podľa názoru ZBH je rast minimálnej mzdy príliš rýchly a zaväzovať sa nad rámec zákona je pre členov ZBH neúnosné, preto uvažujú aj o možnosti nevyjednávať KZVS. Zástupcovia ZBH oznámia záver vnútornej diskusie po valnom zhromaždení koncom apríla 2017.

Monika Benedeková
podpredsedníčka Rady OZ KOVO

Čím sa riadim: Mám také motto, ktorým sa riadim po celý svoj život: „Nikdy sa nevzdávaj, zvyčajne dvere otvorí posledný kľúč zo zväzku.“
Ďakujeme za rozhovor.

OBCHODY CEZ SVIATKY ZATVORENÉ!

Od 1. mája budú obchody na Slovensku zatvorené počas viacerých štátnych sviatkov a dní pracovného pokoja ako doteraz. Novelu zákona podporila vláda, tripartita aj poslanci.

OBCHODY BUDÚ ZATVORENÉ V DŇOCH: 1. január, 6. január, Veľký piatok, Veľkonočná nedeľa, Veľkonočný pondelok, 1. máj, 8. máj, 5. júl, 29. august, 1. september, 15. september, 1. november, 17. november, 24. december po 12. hodine, 25. december a 26. december.

Výnimku budú mať len tie prevádzky, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie potrieb obyvateľstva a budú vymedzené v zákone, ako sú čerpace stanice, lekárne, obchody na letiskách, v prístavoch, v ostatných zariadeniach verejnej hromadnej dopravy a v nemocniciach, či predajne cestovných lístkov a suvenírov. Výnimku dostali aj kvetinárstva. Predaj kvetov bude možný počas troch dní v roku, a to 8. mája, 1. septembra a 1. novembra.

TASR.

ANKETA:
Považujete kolektívne vyjednávanie dôležité?

Odpovedá Mikuláš HINTOŠ, predseda Výboru Rady odborov OZ KOVO U.S.Steel Košice:

Kolektívne vyjednávanie je legitímny priestor odborov, kde je ich povinnosťou meniť v prospech zamestnancov mzdové, sociálne a pracovné podmienky.

Tak, ako všade vo svete, aj v košických železiarňach sme tento cieľ mali neustále na zreteli. Dnes už je všeobecne známe, že takéto úsilie prinieslo v mnohých podnikoch – nielen na Slovensku, ale aj vo svete – vyššiu úroveň v mzdovej a sociálnej oblasti, ako tam, kde odbory nepôsobia. Je taktiež potrebné poukázať, že práca nie je trvanlivá komodita. Ak si teda zamestnávateľ nekupí od zamestnanca prácu za aktuálnu hodnotu, na ktorej sa dohodol, nemôže využiť svoj kapitál a stráca príjem. Pre objektivitu je potrebné uviesť, že rovnako stráca aj zamestnanec, ktorý nemôže pracovať.

Tieto všetky aspekty som počas dvoch funkčných období v pozícii predsedu výboru Rady odborov v košických železiarňach spolu so svojimi kolegami bral do úvahy. Podarilo sa nám mnohé veci dohodnúť za rokovacím stolom, teda počas držania sociálneho zmiernu, v období, keď hutníctvo preživalo veľmi zložitú obdobie. Uvádzam to preto, že rozvíjať sociálny dialóg, ak sú na to pripravení obaja sociálni partneri je cesta, ktorú je potrebné využiť ako prvú. Ak sa takéto možnosti pomíne, je potrebné využiť aj iné legislatívne možnosti. V našich podmienkach sme svojho času jeden protestný pochod využili proti ďalšiemu zvyšovaniu pracovného času.

V novembri 2008, keď som bol do tejto pozície zvolený, bola priemerná mzda zamestnancov vo fabrike na úrovni 1166 eur, bez variabilnej mzdovej platby. Tá sa za hospodárske výsledky vypláca všetkým zamestnancom dohodnutým percentom z čistého zisku mesačne. Od začiatku roka 2009 sa ceny hutníckych výrobkov prepadávali pod úroveň, ktorú sme dovtedy nepoznali. Vypukla hospodárska a finančná kríza, skracovali sme pracovné týždne z dôvodu nízkej zákazkovej náplne a v minulom roku došlo aj k redukcii zamestnanosti. Prijímali sa ďalšie nepopulárne opatrenia s cieľom prežiť zložitú obdobie. Pochodovali sme v uliciach Bruselu za férové obchodovanie a zachovanie pracovných miest. Napriek uvedeným skutočnostiam dosiahol výška priemernej mzdy v našich podmienkach za 1. štvrtrok tohto roku hodnotu, ktorá je o 27,5% vyššia, ako v roku 2008, opäť bez variabilnej mzdovej platby! Zachovali sme všetky poskytované benefity v sociálnej oblasti a pre rok 2017 sme dohodli priemerný rast tarifných miezd o 3,1% a ďalší rast v iných mzdových formách, čím výška priemernej mzdy oproti predchádzajúcemu roku by mala rásť v priemere o ďalších 4%. Dokázali sme počas tohto obdobia stabilizovať členskú základňu a pri poklese zamestnanosti v poslednom období ju dokonca zvýšiť.

Na záver dodajme, že 31. marca tohto roku pán Mikuláš HINTOŠ vo funkcii predsedu Výboru Rady odborov OZ KOVO U.S.Steel Košice končí a odchádza do dôchodku. V mene všetkých jeho priateľov a kolegov - kovákov mu za jeho prácu a priateľstvo ďakujeme a prajeme všetko dobré.

Redakcia Priorit

KOVO: Rovnaké podmienky pre pracujúcich Slovákov i cudzincov!

Kováči z Odborového zväzu KOVO plánujú 28. apríla o 13.30 hod. v Bratislave protestný pochod proti uvoľneniu pravidiel pri zamestnávaní cudzincov - obzvlášť z krajín mimo Európskej únie.

Odborový zväz (OZ) KOVO tak chce apelovať na dodržiavanie rovnakých podmienok pre cudzincov i domácich zamestnancov - tak z hľadiska pracovných povinností, mzdového ohodnotenia, ako aj BOZP. Ako na tlačovej besede v Košiciach (17.marca) povedal člen predsedníctva Rady OZ KOVO, Jozef BALICA: „My žiadame, aby sa dodržiavali pravidlá pre zamestnávanie cudzincov na Slovensku. Nie sme proti tomu, aby boli u nás zamestnaní, rovnako ako Slováci v cudzine, ale aby boli rovnaké pravidlá zamestnávania pre všetkých zamestnancov, či už Slovákov alebo ľudí zo zahraničia, aby sa nezneužívala ich sociálna situácia.“

Hlavným motívom dovozu zamestnancov zo zahraničia je podľa jeho slov mzda, za ktorú sú ochotní pracovať. Slovenskí zamestnávateľi chcú týmto spôsobom vyriešiť problém s nedostatkom pracovníkov. „Vedome, alebo nevedome pritom porušujú právne, ako aj zaužívané platné normy a poškodzujú nielen zamestnancov, ale aj malých a stredných podnikateľov,“ tvrdí J.BALICA a dodáva, že sa nedodržiava trhové pravidlo ponuky a dopytu. „Pokiaľ dopyt prevyšuje ponuku tovarov a služieb cena stúpa. Cena pracovnej sily, tovar, ktorý zamestnanec predáva zamestnávateľovi za odvedenú prácu, sa však v tomto prípade nezvyšuje,“ vysvetlil.

Ako príklad uviedol, že takmer 50% zamestnanec na východnom Slovensku zarába v čistom menej ako 560 eur.

Podľa predsedu Občianskeho združenia Pracujúca chudoba, Milana KURUCA, majú informácie od personalistov z niekoľkých firiem, že vedenie nechce zvyšovať mzdy práve preto, lebo vyslovene očakávajú, že sa pravidlá uvoľnia a privedú si sem lacných pracovníkov. Nedostatok pracovných síl na trhu podľa

jeho slov spôsobili zamestnávateľi, keďže za ostatných 17 rokov odišlo pre nízke mzdy zo Slovenska až 300.000 ľudí. Podľa neho by sa verejnosť „mala pýtať na nástupné platy vo firmách. Nie priemerné, keďže za priemerný plat vo firmách takmer nikto nepracuje. Rovnako ako v Rakúsku, aj u nás by mala vláda zaviesť zákonnú povinnosť zverejňovania výšky plátov v pracovných inzerátoch a nielen v hrubých, ale aj v čistých mzdách,“ povedal M.KURUC s tým, že dovoz pracovnej sily zo zahraničia bude nutný, ale firmy sa ho môžu domáhať, až keď vyčerpajú možnosti na domácom trhu a títo ľudia budú u nás pracovať len dočasne, za rovnakých podmienok ako slovenskí pracujúci, aby nedochádzalo k podryvaniu životnej úrovne.

Aj preto chcú kováči v posledný aprílový piatok zorganizovať protestné zhromaždenie proti uvoľneniu pravidiel pri dovoze a zamestnávaní ľudí z krajín mimo Slovenska a Európskej únie. „Určite to netreba chápať tak, že sme absolútne proti ich príchodu. Naši ľudia sú tu, sú nezamestnaní, ale nie sú ochotní robiť za minimálne mzdy,“ zdôraznil na záver člen predsedníctva Rady OZ KOVO, Ján ŠLAUKA.

J.Balica, A.Fáková

Stále je priestor hľadať pracovnú silu doma

Priaznivý vývoj nezamestnanosti pokračuje. Vo februári klesla na úroveň 8,39 percenta, teda len oproti januáru sa znížila o štvrtinu percentuálneho bodu. Firmám sa darí, s rastúcim počtom objednávok vytvárajú nové a nové pracovné miesta. Zároveň však majú čoraz väčší problém obsadiť ich kvalifikovanou pracovnou silou, ktorú sa preto snažia nájsť za hranicami Slovenska.

Prítom dlhodobá domáca nezamestnanosť neprestáva byť strašiakom. Pod desať percent, na hodnotu 9,80 percenta, sa konečne dostala aj miera nezamestnanosti, vypočítaná zo všetkých uchádzačov o prácu, teda vrátane ľudí na penzke či absolventskej praxi. „Máme deväťročné minimum celkovej počtu evidovaných nezamestnaných,“ vyzdvihol včera minister práce Ján RICHTER. Aktuálne sú podľa neho vytvorené všetky predpoklady pre ďalšie znižovanie nezamestnanosti. Za optimistický tiež považuje vývoj zamestnanosti, v náraste ktorej je Slovensko na šiestej najvyššej priečke medzi štátmi EÚ.

V evidencii nezamestnaných, ktorí sú bez práce menej ako pol roka, bolo v najkratšom mesiaci 96,5 tisíc osôb a menej ako rok 137-tisíc ľudí. „Tu je reálny predpoklad, že títo nezamestnaní majú pracovné návyky a záujem vrátiť sa na trh práce,“ konštatoval J. RICHTER. Podobne v znevýhodnenej skupine mladých do 29 rokov je na úradoch práce 67,5 tisíc osôb a ľudí do 40 rokov 132,5 tisíc. Záujmom rezortu podľa ministra je pracovať najmä s týmito skupinami, nie dovážať pracovnú silu z cudziny. Nepriaznivé, hoci takisto mierne klesajú, však stále zostávajú čísla dlhodobej nezamestnanosti. Až 130 tisíc ľudí nepracuje už viac ako rok, no z toho 60 tisíc už vyše štyroch rokov.

Na ďalšiu podporu zamestnávania spúšťa Ústredie práce viacerých nových projektov. Ako priblížil generálny riaditeľ Marián VALENTOVIČ, prvý má v hľadácku práve skupinu dlhodobu nezamestnaných. Mali by s nimi, ak prejavia záujem, pracovať rôzni neštátni poskytovatelia služieb zamestnanosti, a to tak, aby boli po čase spôsobilí riadne sa zamestnať. Poskytovateľom za to bude šesť až deväť mesiacov plný finančná podpora, konkrétne im úrady práce

budú refundovať náklady do výšky 439 eur mesačne na prípravu a zaškolenie každého nezamestnaného.

Druhý projekt, na ktorý je vyčlenených 50 miliónov eur, nadväzuje podľa VALENTOVIČA na prijatý zákon na podporu najmenej rozvinutých okresov s nezamestnanosťou nad 1,6-násobkom slovenského priemeru. Tých je v súčasnosti 12. „Zamestnávateľ môže získať príspevok na vytvorenie pracovného miesta maximálne na 15 mesiacov, pričom podmienka udržania miesta je ďalších päť mesiacov,“ vysvetlil podmienky M.VALENTOVIČ. Maximálna výška podpory zo strany úradu práce je do 85 percent z celkovej ceny práce, čo môže predstavovať až 588 eur mesačne na jednotlivca.

Podľa ministra RICHTERA sa vláda bude zaoberať vyhodnotením plnenia akčných plánov v znevýhodnených okresoch. „Očakáva sa rozšírenie počtu okresov o ďalších päť. Vláda môže prijať záväzky, ktoré môžu byť aktuálne pre aktívnu politiku práce a rozšíriť diapazón pomoci pre okresy,“ doplnil minister.

Ďalšie pripravené projekty zamestnanosti sú zamerané na vytváranie miest v sociálnych podnikoch, ktoré môžu zakladať živnostníci aj samosprávy. „Sociálne podniky môžu získať na znevýhodnených uchádzačov podporu dokopy až na 24 mesiacov, prvých 15 mesiacov je to 95 percent celkovej ceny práce a ďalších deväť je to 60 percent celkovej ceny práce, plus jednorazový príspevok vo výške sedem percent z celkovej ceny práce,“ vyčíslil šéf Ústredia. Úrady práce budú okrem toho v najmenej rozvinutých okresoch podporovať aj vytváranie živností, ak sa nezamestnaní rozhodnú podnikáť. „Môžu získať príspevok až do výšky 5 600 eur,“ uzavrel M. VALENTOVIČ.

S.Pacherová, pravda.sk

KRÁTKO

PRIEMERNÁ MZDA VLANI 912 EUR

V roku 2016 dosiahla priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve hodnotu 912 eur. Medziročne sa nominálne zvýšila o 3,3 %, reálna mzda vzrástla o 3,8 %. Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v hospodárstve SR vo štvrtom kvartáli minulého roka vzrástla o 3,6 % na 990 eur. Najvyššia priemerná mesačná mzda bola v odvetví informácie a komunikácia (1 892 eur), ďalej v odvetví finančné a poisťovacie činnosti (1 769 eur) a dodávka elektriny, plynu a pary (1 712 eur). „V desiatich odvetviach bola mzda nižšia ako v priemere za hospodárstvo SR. Najnižšiu priemernú nominálnu mzdu mali zamestnanci v ubytovacích a stravovacích službách, a to 613 eur, v ostatných činnostiach to bolo 662 eur a v stavebníctve 689 eur,“ uviedol Štatistický úrad SR.

Z územného hľadiska vyššia ako, v priemere za celé hospodárstvo SR, bola priemerná nominálna mesačná mzda iba v Bratislavskom kraji (1 235 eur). V ostatných krajoch sa pohybovala od 798 eur v Prešovskom kraji do 922 eur v Trenčianskom kraji.

RODIČIA MALÝCH DETÍ DOSTANÚ VIAC

Už od 1. mája si finančne polepšia rodičia najmenších detí. Materská dávka sa zvyšuje z terajších 70 na 75 percent predchádzajúceho hrubého príjmu matky, čiže prakticky na úroveň jej čistej mzdy. A rodičovský príspevok, ktorý nerástol od roku 2014, sa dvíha zo súčasných 203,20 na 213,20 eura, teda presne o 10 eur. Zákony, zabezpečujúce toto zvýšenie, schválil v druhej polovici marca parlament. Minister práce, Ján RICHTER, zároveň avizoval snahu opätovne riešiť výšku rodičovského príspevku, a to do konca tohto volebného obdobia ešte aspoň raz, minimálne o ďalší, 10 eurový nárast.

REMESELNÍKOV JE MÁLO, ŽIAKOV CHCÚ MOTIVOVAŤ

Ministerstvo školstva chce motivovať žiakov, aby sa hlásili na študijné a učebné odbory, ktorých absolventi sú vyhľadávaní na trhu práce. V spolupráci s rezortom práce, ako aj so stavovskými, s profesijnými a odborovými organizáciami preto pripravilo zoznam študijných a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce. Žiakom, ktorí sa rozhodnú pre štúdium takýchto študijných a učebných odborov, budú vždy zo štátneho rozpočtu poskytovať motivačné štipendium. Výška motivačného štipendia bude odstupňovaná podľa konkrétne určeného priemerného prospechu žiaka. Študijné a učebné odbory, zaradené v zozname, budú podľa nariadenia vlády tiež zohľadňovať pri rozpise peňazí v rámci normatívneho financovania na žiaka prvého ročníka strednej odbornej školy a jeho nasledujúcich ročníkov a na žiaka strediska praktického vyučovania, ktorý je žiakom prvého ročníka strednej odbornej školy a jeho nasledujúcich ročníkov. Školy na žiakov v odboroch s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce dostanú zvýšený normatívny príspevok o 10 percent. Medzi odbory s nedostatočným počtom absolventov patria napr. odbory obrábačov kovov, strojní mechanik, elektrotechnika, chemická informatika, obuvník, kamenár, rybár atď.

(Sita, TASR, r)

PRACOVNO - PRÁVNA PORADŇA A BOZP

NARIAĎOVANIE DOVOLENKY ZAMESTNANCOVI ZO DŇA NA DEŇ

OTÁZKA: Môže sa zamestnanec brániť proti nariadovaniu čerpania dovolenky zamestnávateľom „zo dňa na deň“?

Odpovedá Mgr. Michal DROBNÝ, právnik Metod. pracoviska OZ KOVO v Bratislave:

V aplikáčnej praxi prichádza pravidelne k situácii, keď zamestnávateľ nariadi takpovediac „z večera do rána“ zamestnancom čerpanie dovolenky. Dôvody a motívy takéhoto postupu zamestnávateľa môžu byť rôzne, najčastejšie sa však stretávame s dôvodmi ako nedostatok objemu výroby, nedodanie materiálu, porucha na stroji a v dôsledku nich potreba zabezpečenia výroby. Pre lepšiu predstavu si môžeme uviesť príklad: Zamestnanec príde 20.3.2017 o 6:00 do práce a je mu zo strany nariadeného oznámené, že od druhého dňa, t.j. 21.3. do 24.3.2017 je mu nariadené čerpanie dovolenky z dôvodu nedostatku výroby (zamestnávateľ pre neho nemá prácu).

Je takéto bezprostredné, náhle a neplánované nariadovanie dovolenky zo strany zamestnávateľa v súlade s ustanoveniami Zákonníka práce?

V prvom rade musíme uviesť, že nariadovanie čerpania dovolenky zo strany zamestnávateľa a podotýkam, že celého rozsahu výmery dovolenky, je v kompetencii zamestnávateľa podľa § 111 ods. 1 Zákonníka práce. Avšak aj kompetencia zamestnávateľa nariadovať čerpanie dovolenky má pravidlá, ktoré určuje Zákonník práce.

1. Zamestnávateľ nariaduje čerpanie dovolenky podľa plánu dovoleniek tak, aby

si zamestnanec mohol dovolenku vyčerpať spravidla vcelku a do konca kalendárneho roka, pričom plán dovoleniek má byť určený po predchádzajúcom súhlase odborovej organizácie. Už toto pravidlo uvedené Zákonníkom práce je pri nariadovaní dovolenky „zo dňa na deň“ porušené. Opierať sa však o plán dovoleniek nemusí byť vždy tou správnou cestou, keďže nie všade sa plán dovoleniek určuje a plánovanie dovoleniek na celý rok môže byť komplikované nielen pre zamestnávateľa, ale aj pre zamestnanca.

2. Ak sa poskytuje dovolenka v niekoľkých častiach, musí byť aspoň jedna časť najmenej dva týždne, ak sa zamestnanec so zamestnávateľom nedohodne inak (§ 111 ods. 5 Zákonníka práce). V zmysle tohto pravidla môžeme od zamestnávateľa žiadať, aby mi bola dovolenka určovaná tak, že aspoň jedna jej časť bude trvať dva týždne. Samozrejme, môžem sa so zamestnávateľom dohodnúť aj inak, ale musí to byť vzájomná dohoda medzi zamestnávateľom a zamestnancom, napr. dohoda, že dovolenka sa bude čerpať v rozsahu len jedného týždňa.

3. Podľa § 111 ods. 5 Zákonníka práce čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca. Ustanovenie § 111 ods. 5 druhú a tretiu vetu považujem z pohľadu obrany proti neplánovanému nariadovaniu dovolenky zo dňa na deň za právne najsilnejšie, najjasnejšie a preto aj najpoužiteľnejšie.

Tretie pravidlo totiž zabezpečuje, aby bol

zamestnanec dostatočne vopred informovaný o určení čerpania dovolenky, t.j. informovaný 14 dní vopred. Ak zamestnávateľ určuje čerpanie dovolenky zo dňa na deň, tak ako som to uviedol na príklade vyššie, priamo porušuje príslušné ustanovenie Zákonníka práce. Opäť je tu samozrejme možnosť, aby sa zamestnávateľ na skrátení 14 dňového obdobia so zamestnancom dohodol. To je už ale individuálne rozhodnutie každého zamestnanca.

Vo všeobecnosti platí, že ak zamestnávateľ nariaduje čerpanie dovolenky, musí oznámiť zamestnancovi čerpanie dovolenky 14 dní vopred.

Zamestnanec môže odmietnuť čerpanie dovolenky, ktoré mu nebolo oznámené 14 dní vopred s odôvodnením, že ide o pokyn zamestnávateľa, ktorý je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom - Zákonníkom práce. Po takomto odmietnutí je však zamestnanec povinný sa dostať do práce aj v dňoch kedy mal podľa zamestnávateľa čerpať dovolenku. Podľa nášho vyššie uvedeného príkladu, by sa teda zamestnanec mal dostaviť do práce aj v dňoch 21.3. - 24.3.2017 a dožadovať sa od zamestnávateľa pridelovania práce.

Principiálne by bolo možné namietat určenie čerpania dovolenky v prípadoch, ktoré sme uviedli (nedostatok objemu výroby, nedodanie materiálu, porucha na stroji) aj vzhľadom na účel dovolenky. Dovolenka slúži na regeneráciu pracovných síl zamestnanca. Pri určovaní dovolenky napríklad pri výpadku výroby ide o využívanie dovolenky na prekrytie prekážok v práci na strane zamestnávateľa, teda je zamestnávateľom využívaná na iný účel. Uvádzané objektívne dôvody zamestnávateľa, pre ktoré zamestnávateľ zväčša nemôže zamestnancovi pridelovať prácu, predstavujú dôvody na vznik prekážky v práci na strane zamestnávateľa (§ 142 Zákonníka práce), nie na určovanie čerpania dovolenky.

EURÓPSKE ODBORÁRSKE FÓRUM BOZP BRATISLAVE

Európsky odborový inštitút (ETUI) Brusel - za pomoci Konfederácie odborových zväzov (KOZ) SR - zorganizoval v marci pracovné stretnutie odborových inšpektorov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci z južnej, strednej a východnej Európy v Bratislave.

Účastníkmi boli zo Slovenska všetci členovia predstavenstva združenia odborových inšpektorov KOZ SR, ktoré vedie Mgr. Peter RAMPÁŠEK (OZ KOVO) a ich kolegovia z odborárskych centráľ z Estónska, Lotyšska, Litvy, Česka, Maďarska, Chorvátska, Slovinska, Srbska, Macedónska, Rumunska a Bulharska. Úlohou inšpektorov bolo vytvoriť kritickú správu pre Európsku komisiu, lebo po kolektívnom vyjednávaní je bezpečnosť pri práci dôležitou úlohou odborárov.

Stretnutie otvoril prezident KOZ SR Jozef KOLLÁR a v priebehu prvého dňa sa inšpektori zúčastnili aj pracovného stretnutia v bratislavskom podniku Slovnaft, kde si prezreli výrobné prevádzky a vymenili si poznatky z oblasti BOZP s manažmentom a zástupcami zamestnancov tohto podniku.

Zamestnanci, vykonávajúci rizikové práce predstavujú na Slovensku približne 5 % z celkového počtu cca 2,2 mil. ekonomicky činných osôb. Najväčšie riziká sú v odvetviach ako: priemyselná výroba, spracovanie kovov,

nasleduje banská a stavebná činnosť, doprava, zdravotníctvo a ostatné. Medzi najdôležitejšie ukazovatele patria choroby z povolania. Za ostatných 10 rokov bolo na Slovensku ročne nahlásených približne 300 – 600 chorôb z povolania. Cieľom práce inšpektorov BOZP je znížiť rizikovosť práce, a tým aj výskyt poškodení zdravia súvisiacich s prácou.

Najčastejšie sa vyskytujúce negatívne faktory rizikovej práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov na rizikách sú: hlučnosť 76 %, chemický faktor cca 26 %, ionizujúce žiarenie cca 6 %, fyzická záťaž cca 5 %, vibrácie cca 4,7 % a iné.

Zaujímavý poznatok z tohto stretnutia je aj to, že už len na Slovensku sa zamestnancom v riziku poškodenia zdravia (kategória 3 a 4) vypláca mzdová kompenzácia za nosenie osobných ochranných pracovných pomôcok (OOPP). V Čechách už zrušili vyplácanie kompenzácií v kategórii 3 a vyplácajú ich už len v kategórii 4. V ostatných menovaných krajinách sa príplatok nevypláca.

Informácia, že na Slovensku je možné zo

strany odborov zastaviť pri porušení predpisov BOZP prácu, vyvolala živý záujem účastníkov, lebo takéto možnosť u nich nie je a so sebou si odnášali náš Zákonník práce, ale aj šlabikár pre zástupcov zamestnancov BOZP. V každom prípade bolo toto stretnutie zaujímavé a poučné zároveň.

BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA PRI PRÁCI

Zlepšovanie stavu a úroveň BOZP možno zabezpečiť najmä vykonávaním cielených preventívnych opatrení. Najmä vhodnou preventívnou činnosťou poistenia pracovných úrazov a podporou rôznych preventívnych aktivít a opatrení zo strany štátu, zamestnávateľov a odborov, ktoré musia mať za cieľ znižovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania. Spoločným cieľom má byť najmä zlepšovanie pracovných podmienok zamestnancov.

Vo všeobecnosti platí, že na Slovensku je v posledných 10 rokoch zaznamenaný trvalý pokles v oblasti pracovných úrazov. Opačná situácia je však vo vývoji chorôb z povolania. Trápi nás aj poistenie pracovných úrazov a chorôb z povolania, ktoré je komplikované a chýba v ňom akákoľvek prevencia.

Autor: Mgr. Peter Rampašek, špecialista - zväzový inšpektor bezpečnosti práce OZ KOVO, Bratislava

PRASKNUTÉ ČELNÉ SKLO VÁM PREPLATIA POISŤOVNE

Konečne majú motoristi k dispozícii jasné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ktorým vydal vysvetľujúce stanovisko k škodám, spôsobených na čelných sklách áut, poškodených vymršteným kameňom.

Pár rokov si motoristi nemohli byť istí, či povinné zmluvné poistenie bude kryť škodu na čelnom skle, spôsobenú kameňom a či bude škoda uhradená. Bolo si treba pripočítajú škodu na čelné sklo auta. Poisťovne v minulosti argumentovali tým, že odskočenie kameňa alebo iného predmetu spod kolies motorového vozidla, nie je okolnosťou, ktorá má pôvod v prevádzke motorového vozidla škodu. Rozhodnutia slovenských súdov v tejto otázke boli rôzne, keďže neexistoval jednotný právny výklad.

Aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR jasne potvrdilo, že je to povinnosť poisťovní!

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR je vydané v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu SR č. 10/2014. Vysvetľujúce 135. stanovisko zbierky pojednáva o škode spôsobenej vymršteným kameňom na čelnom skle auta.

Najvyšší súd vo svojom stanovisku poukazuje na to, že motorové vozidlo je v prevádzke nielen vtedy, keď sa pohybuje, ale aj vtedy, keď je motor len v chode. To znamená, že prevádzkou vozidla sa rozumie aj príprava na jazdu, aj určité výkony po skončení jazdy a údržba. Najvyšší súd teda došiel k rovnakému záveru, ako NBS

v roku 2013. Zo stanoviska NS SR citujeme: „Nie sú pochybnosti o tom, že samotný pohyb (valivý pohyb kolies) a rýchlosť dopravného prostriedku sú osobitnou a špecifickou vlastnosťou jeho prevádzky. Ak v súvislosti s valivým pohybom kolies dôjde k vymršteniu kameňa, ktorý spôsobí škodu na čelnom skle iného auta, k takejtoške dochádza v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla, t. j. s jeho činnosťou a pohybom. Prejavom prevádzky motorového vozidla je v tomto prípade otáčavý pohyb jeho kolies. Aj keď kameň nie je súčasťou motorového vozidla, bez pôsobenia otáčavého pohybu kolies idúceho motorového vozidla by kameň zostal na svojom mieste na ceste a k jeho vymršteniu a vzniku škody by nedošlo. Prevádzka motorového vozidla je teda príčinou vymrštenia kameňa, ktorý nárazom do čelného skla iného motorového vozidla spôsobí škodu.“

Na záver si to zosumarizujeme – či vám vymrštený kameň počas prevádzky vozidla (a to nielen počas jazdy) poškodí čelné sklo, bočné alebo zadné, či spredu, zozadu, alebo zbokou, poisťovnía môže urobiť len jedinou korektnú vec – a to uhradiť vám spôsobenú škodu. A bez vašej finančnej spoluúčasti!

V.Villem, auto.rodinka.sk

8.ročník Memoriálu JURAJA ŠOLTÉSA

V poslednú februárovú sobotu sa asi 200 účastníkov stretlo v telocvični Súkromnej spolenej školy elektrotechnickej SEZ Kropachy, kde sa uskutočnil už 8. ročník futbalového Memoriálu Juraja Šoltéša. Pár slov o jeho tradícii i priebehu nám porozprával jeho riaditeľ, JUDr. Ján GABONAY, predseda Výboru Základnej organizácie OZ KOVO pri SEZ Kropachy.

Každý máme priateľov, no medzi nimi sú spravidla aj tí výnimočnejší. Taký bol aj náš bývalý kolega, podpredseda výboru Juraj ŠOLTÉŠ. Okrem mnohých jeho aktivít iniciatívne pracoval aj v miestnom futbalovom klube, kde z počiatku pôsobil ako hráč, neskôr viac ako 20 rokov ako tréner futbalovej mládeže, a nakoniec manažér futbalového klubu. Je celkom prirodzené, že v jeho kompetencii boli futbalové zápasy výrobných prevádzok, ktoré v rámci svojej činnosti pravidelne realizovala naša odborová organizácia. Jeho aktivný vzťah k športovo založeným mladým ľuďom bol dokonca ocenený Čestným uznaním primátora mesta Kropachy za prácu s mládežou.

Jeho neúnavná energia bola a je pre nás obdivuhodnou inšpiráciou. Navyše, mal jednu zásadnú charakteristiku, ktorá akoby sa v dnešnej dobe u ľudí vytrácala. Bol veľmi, a to by som zdôraznil, veľmi účtívý k ľuďom, a to bez ohľadu na ich postavenie v spoločnosti. Dokázal s úctou jemu príznačnou viesť dialóg tak s vrcholovým manažérom, ako aj s upratovačkou. Svojim úsmevom a pokojom dokázal ľuďom vlievať mnoho potrebnej energie do ďalších dní.

Celodennej športovej akcie, ktorou sme si Juraja pripomenuli, sa zúčastnilo 10 mužstiev, každé v zostave desiatich hráčov. Tvorili prakticky polovicu účastníkov, pričom sa podpísali pod mnohé jedinečné a napínavé športové momenty a celkom 141 gólov, ktoré dopriali oku diváka. Druhú polovicu tvorili hostia, pozostala naša rodina, sponzori, organizatori a všetci tí, ktorí ako diváci prišli povzbudiť svojich herných favoritov. Všetci spoločne vytvorili skvelú športovú atmosféru, ktorú takto symbolicky odovzdali spomienke na túto významnú osobnosť regiónu.

Športový deň otvoril úvodným výkopom Jurajov

vnúčik Samko. Odohralo sa spolu 25 zápasov, z toho v dvoch skupinách po 10. Azda najintenzívnejšie prežili diváci na tribúne posledný duelový zápas, teda zápas o prvé miesto medzi mužstvami Šoltéšovci a Hasma, kde padlo 7 gólov. Prirodzene, veď išlo „o veľa“. Všetci hráči boli ocenení medailami, prvé tí mužstvá peknými pohármi a víťaz aj pohárom putovným. Ocenení boli aj najmladší hráč (Jakub MEDVEC, mužstvo Dorastenci) a najstarší hráč (František KAKALEJČÍK, mužstvo Zlieváreň), medzi ktorými bol vekový rozdiel celých 40 rokov, ďalej najlepší strelec (Robert HAGARA, mužstvo Šoltéšovci) a najúspešnejší brankár (JUDr. František PUŠKÁR, mužstvo Polícia). Oplatilo sa tiež získať miesto posledné, pretože aj tu bola cena lákavá – sud piva. Nezabudli sme ani na ocenenie rozhodcov. V tombole si potom na radosť prišlo viac ako 40 úspešných účastníkov. Ďakovné plakety sme odovzdali sponzorom podujatia a pamätnú plaketu pozostávajú Jurajovej rodine. Ceny hráčom odovzdávala Jurajova manželka Mária ŠOLTÉŠOVÁ a primátorka mesta Kropachy, Ing. Iveta RUŠINOVÁ, čo si hráči veľmi vážili.

A ako sa mužstvá umiestnili:

1. miesto HASMA
2. miesto Šoltéšovci
3. miesto Zlieváreň SEZ Kropachy
4. miesto ZO OZ KOVO U.S.S. Zušľachtovne a obalová vetva
5. miesto Zinkoza
6. miesto Polícia
7. miesto Dorastenci FK Pokrok Kropachy
8. miesto Kovohuty
9. miesto SEZ Kropachy
10. miesto Dastet

Ďakujeme za rozhovor

AUTOMOBILOVÝ PRIEMYSEL

SR V HRE O PIATU AUTOMOBILKU

Japonská automobilka Mitsubishi zvažuje vybudovať svoj nový závod na výrobu motorov na Slovensku. V hre sú aj ďalšie dve krajiny, a to Maďarsko a Rumunsko. Konečné rozhodnutie má padnúť do konca roka 2017. O zvažovanej pot investícii v celkovej hodnote 200 miliónov eur informoval rumunský web digi 24.ro. Favoritom je vraj Rumunsko, kde má investor vyhladené už aj konkrétne lokality a čaká na stimuly.

Slovensko za posledné roky získalo britský Jaguar pre Nitru, vlani japonského automobilového dodávateľa Minebea pre Košice a najväčšou tohtoročnou investíciou s vyše tisíc pracovnými miestami je logistické centrum amerického Amazonu v Sereďi.

„Na západnom Slovensku už nie je miesto na žiadny nový automobilový závod. Jedine východ Slovenska dokáže pre fabriku Mitsubishi bez problémov zabezpečiť dostatok pracovnej sily,“ povedal viceprezident Zväzu automobilového priemyslu (ZAP) SR Jaroslav HOLEČEK. Na vybudovanie závodu na výrobu motorov nemusí byť problémom ani nevybudovaná cestná infraštruktúra.

„Motory, podobne ako prevodovky, nie sú dodávané just-in-time. Preto napríklad už dnes úspešne funguje na východnom Slovensku v obci Kechnec závod na výrobu prevodoviek spoločnosti Getrag Ford. Na druhej strane, väčšina investorov požaduje vybudované diaľnice a dnes máme veľký problém dostať ich ďalej ako za Žilinu alebo Banskú Bystricu,“ dodal HOLEČEK.

„Ak by sa Mitsubishi nakoniec rozhodlo pre Slovensko, nový závod postaví za dva až tri roky. To je dosť na čas zvládnuť problém s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily,“ uviedol Juraj SINAY, prezident ZAP.

O tri roky príde na pracovný trh aj prvá tisícka absolventov duálneho vzdelávania. Zároveň má štát dostatok času na rekvalifikáciu nezamestnaných. Aktuálna miera evidovanej nezamestnanosti dosahuje hodnotu 8,64 percenta a bez práce je takmer 236 tisíc Slovákov.

Najväčšou konkurenčnou výhodou Rumunška je lacná pracovná sila. V roku 2015 bola podľa údajov Eurostatu minimálna mzda v Rumunsku na úrovni 217,5 eura. Maďarsko zas plánuje investorov lákať od začiatku budúceho roka na 9-percentnú daň z príjmu. Tieto nevýhody môže Slovensko eliminovať poskytnutím daňových prázdnin. Výhodou Slovenska je hustá sieť dodávateľov súčiastok a kvalitná pracovná sila.

KAMIONISTOM HROZIA POKUTY

Slovenskí a českí vodiči kamiónov dostávajú v západných krajinách Európskej únie čoraz viac pokút. Dôvod? Zarábajú príliš málo. Ich mzda by – podľa znenia zákona vo Francúzsku, Nemecku a najnovšie aj v Rakúsku - mala dosahovať aspoň minimálnu mzdu, akú dostávajú v týchto krajinách domáci vodiči. Cieľom má byť, aby mali všetci vodiči na cestách po Európe rovnaké podmienky. Dopravcovia však tvrdia, že sú v Európe nechcení a ide iba o to, ako vytláčiť Východoeurópanov z trhu. Podmienky, ktoré musia naši kamionisti na zahraničných cestách splniť, sú podľa dopravcov často až nereálne.

Najčastejšie ide o administratívnu záťaž, keďže každého vodiča treba - napr. v Rakúsku na každú prepravu nahlasovať. Tiež od neho žiadajú pracovnú zmluvu či formulár zo Sociálnej poisťovne v nemečine, inak hrozia dopravcom sankcie aj v tisíckach eur. Pri minimálnej mzde ale neberú do úvahy náš systém vyplácania cestovných náhrad. Mzda kamionistov sa skladá zo mzdy a z diét, čiže z cestovných náhrad. Cestovné náhrady však v týchto prípadoch nie je možné započítať do mzdy.

Európska komisia podala už v júni minulého roka proti Francúzsku a Nemecku žalobu z dôvodu uplatňovania národných predpisov o minimálnej mzde. Doteraz sa ale nič nezmenilo. Podľa zástupcov odborov je tlak starých členských krajín v istej miere aj pochopiteľný - obava z dovozu lacnej pracovnej sily. Kamionisti tak tateraz nemajú inú možnosť, ako len čakať na rozhodnutie Bruselu, kde by sa malo dohodnúť na jednotných pravidlách pre celú Európsku úniu.

Sita, TASR

VÝNIMOČNÁ SILA ŽIHĽAVY

Na čo by ste nemali na jar zabudnúť? No predsa na žihľavu (príhľavu) dvojdomú! Prečistí vás, nabije energiou, skrášli a zreparuje rany na koži. Práve v tomto období je žihľava nabitá veľmi silným životom.

Z pohľadu čínskej medicíny odstraňuje prebytočnú horúcosť, ničí zápal, prečisťuje krv a odstraňuje vlhkosť. Použiť sa dá napr. pri močových problémoch, opuchoch, zápaloch horných dýchacích ciest a kĺbov. Posilňuje krv a ničí horúčku.

Nájdete v nej dezinfekčný a regeneračný chlorofyl, betakarotén, vysokú dávku vitamínu C, vitamíny skupiny B, vápnik aj horčík a močopudnú kyselinu kremičitú. Žihľavu by ste si mali ceniť aj pre obsah antioxidantných flavonoidov a baktérie ničiace fytoncidy. Ak by vás veľmi pichala na jazyk, stačí si spraviť zápar a nechať pár minút vylúhovať.

Žihľavový čaj lieči

Žihľavový čaj prelieči obličky, priaznivo pôsobí aj na žlčník a pečeň, pomáha pri alergii, bojuje proti bolestiam hlavy a podporuje metabolizmus. Patrí aj k bojovníkom proti artérioskleróze, chronickým bolestiam kĺbov i osteoporóze. Navyše, stimuluje krvný obeh a znižuje hladinu cukru v krvi, preto by ju mali popíjať diabetici. Vďaka obsahu železa žihľava nakopne aj tvorbu červených krviniek a prečistí krv.

Žihľavový čaj pomáha liečiť akné a pomáha pri liečbe zápalov močových ciest.

Ale pozor! Čaj zo žihľavy pite maximálne tri týždne! Potom si doprajte aj mesačnú pauzu. Nepr pripravujte si ani príliš silný čaj, môže vám uškodiť!

Žihľavová tinktúra pomáha aj pri vypadávaní vlasov.

Nezanedbateľné účinky však má aj čerstvá žihľava. O jej pomoci pri reume vedeli už v staroveké Rímian, ktorí si zväzkami žihľavy šľahali ubolené kolena. Nechránenú pokožku sice pokrývajú páliace vyrážky, no v organizme vtedy prebiehajú ozdravné procesy. Popôhľené miesto sa navyše pregreje a prekrví. Ak sa však bojíte popôhľenia, stavte na žihľavový kúpeľ. Pripravte si ho z dvesto gramov žihľavy, ktorú namočíte na dvanásť hodín do piatich litrov studenej vody. Studený výluh potom zohrejte, precedte a prilejte do kúpeľa. Vo vani sa uložte tak, aby ste mali srdce nad vodou a relaxujte dvadsať minút. Ak nemáte čas na kúpeľ, do žihľavovej tinktúry namočte tkaninu a pri-

ložte ju na ubolené údy. Uľaví sa vám.

Žihľava je výborná aj v kuchyni - do šalátov, pražienice, či ako prívarok. Ale len jej mladé, svieže a tmavozelené listy. Krátkym sparením v horúcej vode ju zároveň zbavíte páľivosti.

Ako ju zbierať

Na listy žihľavy sa vyberte od apríla do septembra, keď sú ešte mladé a nekvitnú. Zbierať by sme ju mali len na svetlých a čistých miestach. Po prechádzke si hneď pripravte čaj. Vtedy má najsilnejšie účinky. Ak si žihľavu plánujete usušiť do zásoby, robte tak na tienistom a vzdušnom mieste. Usušenú rastlinu potom vložte do suchých papierových vreciek.

Krížovky s úsmevom

V jednej novej slovenskej firme sa na nástenke objavil oznam vedenia: - Váš plat je vaša osobná vec a nemusíte preto nikomu vešať na nos, koľko u nás zarábate! Po niekoľkých dňoch bolo na ozname dopísané: - Sľubujem, že svoj plat nevyzradím nikomu na svete. Za ten plat sa ... (Dokončenie tvorí tajničku krížovky.)				odplavuje sa	jemné pečivo	pooberaj	nadávka nešíkovému človeku	3. časť tajničky	priláka, privábi
	spred	2. časť tajničky	postretol kyprila pôdu pluhom	diván, kanapa					
			nabok, bokom smútok (bás.)						
majúca 100 metrov									
parochňa, po česky						éra chytte			
majúca výrazné oči						Ludmila (dom.) mútne			
gľaním prijímala tekutinu						kadiaľ Ernestína (dom.)			prestať žiť, zahynúť
juhoafriická rozhlasová spoločnosť						v plnej miere ženské meno			
označenie lietadiel Etiópie						druh rōznobežníka 1. časť tajničky			
prestane horieť									značka európie breh, po anglicky
Pomôcky: RSA, ante, koir, CFM, tyt, coast	dedičný činiteľ, gén	pred (z lat.) olupujú					žel.správa Mozambiku krátke víny		
formujú do vln							kokosové vlákno oxid hlinatý		
stína							kočovné kmene rōmske číslo 49		
obrúsil, opiloval									existujeme
uvažovalo, rozmýšľalo									tučniet (kníž.)

Zasmejme sa . . .

Stretnú sa dvaja kamaráti: „Čau, čo robíš zajtra?“

„Konečne si idem po okuliare.“

„A čo potom?“

„Potom uvidím...“

Príde Jožko domov zo školy a otec sa ho pýta:

„Tak čo dnes bolo v škole?“

„Tri päťky...“

„Tri päťky?! A z čoho?“

„Z ničoho nič.“

V aute sa vezie rozhádzaný manželský pár - ani jeden z nich nechce ustúpiť, a tak už dlho mlčia. Vtom prechádzajú okolo stodoly s koňmi, kozami a ošipany.

Manžel sa sarkasticky spýta: „Žeby tvoji príbuzní?“

A manželka odpovie: „Áno, ale z manželovej strany!“

Chlapík stretne čerta a takto mu hovorí: „Prosím Ťa, pokojne si zober moju dušu, len ma konečne zbav svokry!“

A čert na to: „Tak to nepôjde, my máme zakázané robiť dobré skutky!“

Kamarátka mi poradila diétu. Nemám jesť sladkosti, nič slané, nefajčiť, nepiť alkohol, začať pravidelne behať... Tak rozmýšľam, je to ešte vôbec moja kamarátka?!

Mať zdravý rozum je dnes skôr trest ako výhra...Je totiž veľmi ťažké vysporiadať sa s tými, čo ho nemajú.